

ГЛОБАЛЬНІ ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ У ХХІ СТОЛІТТІ: ПОТЕНЦІАЛ ВЗАЄМОДІЇ З ЯПОНІЄЮ У КОНТЕКСТІ ВІДБУДОВИ, БЕЗПЕКИ Й СТАЛОГО РОЗВИТКУ

GLOBAL PARTNERSHIPS OF UKRAINE IN THE 21ST CENTURY: POTENTIAL FOR COOPERATION WITH JAPAN IN THE CONTEXT OF RECONSTRUCTION, SECURITY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Цалан Мирослава Іванівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1878-1346>

Бірюков Микита Олександрович

здобувач ступеня магістра,
факультету міжнародних економічних відносин,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-6235-6851>

Tsalan Myroslava, Biryukov Mykyta

State higher educational institution «Uzhhorod National University»

Стаття присвячена дослідженню сучасних тенденцій розвитку глобальних партнерств України, зокрема стратегічної взаємодії з Японією в умовах післявоєнної відбудови, забезпечення безпеки та досягнення цілей сталого розвитку. Висвітлено роль Японії як одного з провідних донорів фінансової, технологічної та гуманітарної допомоги, окреслено напрями співпраці у сферах енергетики, інновацій, інфраструктури та цифрової трансформації. У статті розглянуто природу та динаміку україно-японського співробітництва, його внесок у відбудову, безпеку й «зелену» трансформацію, а також практичні можливості та ризики подальшого поглиблення партнерства. Обґрунтовано, що японська модель поєднання високих технологій і соціальної відповідальності може слугувати орієнтиром для реформування української економіки. Визначено ключові механізми зміцнення українсько-японських відносин на основі довіри, взаємної вигоди та партнерства задля миру і сталого розвитку.

Ключові слова: економічна співпраця, глобальне партнерство, цифрова трансформація, зелена економіка, відбудова, безпека, сталий розвиток, інновації.

The article explores the evolution of Ukraine's global partnerships, focusing on strategic cooperation with Japan in the context of post-war recovery, security, and sustainable development. The study highlights Japan's role as one of the leading providers of financial, technological, and humanitarian assistance to Ukraine. Particular attention is devoted to cooperation in the areas of energy transition, innovation, infrastructure modernization, digital transformation, and environmental sustainability. Japan's experience in combining advanced technologies, corporate ethics, and social responsibility provides a practical model for Ukraine's modernization and transition to a green, low-carbon economy. The research analyzes the mechanisms of Japan's Official Development Assistance (ODA) implemented through the Japan International Cooperation Agency (JICA) and the Japan Bank for International Cooperation (JBIC), aimed at financing reconstruction, developing human capital, and fostering private investment. Cooperation within UNIDO, OECD, and METI frameworks contributes to knowledge transfer, decarbonization, and the establishment of innovation ecosystems. Japan's participation in green industrial recovery projects and circular economy initiatives strengthens Ukraine's competitiveness and integration into global value chains. The results of the study demonstrate that deepening Japan-Ukraine partnership, based on trust, transparency, and democratic values, may become a key driver of resilience, technological advancement, and sustainable growth connecting

Europe and the Indo-Pacific region. This collaboration also enhances economic diplomacy, fosters cross-regional technology alliances, and supports Ukraine's digital inclusion within global innovation networks. The strategic dimension of Japan's involvement ensures continuity of long-term investment and institutional reform. Ultimately, the partnership illustrates a practical model of transcontinental cooperation for peace, stability, and shared prosperity.

Keywords: economic cooperation, global partnership, digital transformation, green economy, reconstruction, security, sustainable development, innovation.

Постановка проблеми. Сучасна міжнародна економічна система характеризується високим рівнем взаємозалежності, швидкими технологічними змінами та динамічністю глобальних процесів, що зумовлює необхідність формування нових форматів партнерства між державами. Для України у XXI столітті питання зовнішньополітичних і стратегічних союзів набуло особливого значення у зв'язку з потребою забезпечення національної безпеки, стійкої післявоєнної відбудови та інтеграції у світові економічні й політичні структури.

В умовах переорієнтації зовнішньоекономічних зв'язків та пошуку стабільних джерел інвестицій важливим стратегічним напрямом стає поглиблення економічної кооперації з країнами Далекого Сходу, зокрема з Японією, яка є провідним донором технологічної допомоги та одним із глобальних лідерів інноваційного розвитку. Попри наявність позитивних прикладів двостороннього співробітництва, відсутній системний науковий аналіз ефективності та перспектив економічного партнерства України з країнами цього регіону, що актуалізує дослідження міжнародного досвіду функціонування моделей інноваційно-інвестиційного розвитку й пошук шляхів їх адаптації до українських умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика розвитку українсько-японських відносин розглядається у наукових і аналітичних працях як у контексті двосторонньої дипломатії, так і в аспекті глобальної політики безпеки. У дослідженнях Л. Хорішко [1] акцентовано увагу на ролі публічної дипломатії Японії у формуванні міжнародної підтримки України під час російсько-української війни, зокрема через гуманітарні ініціативи та участь у санкційних механізмах. М. Павленко та Ю. Секунова [2] проаналізували політичні контакти на найвищому рівні та еволюцію стратегічного партнерства між Києвом і Токіо, підкресливши прагматичний характер взаємодії сторін. Також розглядаються питання гуманітарної допомоги, фінансових інструментів Японського агентства міжнародного співробітництва (JICA) та участі Японії у програмах відновлення постконфліктних країн.

Аналітичні звіти ОЕСР, JICA та UNIDO фокусуються на технологічних і фінансових механізмах японської підтримки України у сфері зеленої енергетики, цифровізації та розвитку інституційної спроможності.

Разом з тим, більшість досліджень мають фрагментарний характер і зосереджені переважно на гуманітарній чи фінансовій допомозі. Недостатньо опрацьованими залишаються комплексні аспекти інтеграції безпекової, інвестиційної та екологічної складових українсько-японського партнерства, а також роль Японії у формуванні довгострокової моделі сталого розвитку України. Саме ці прогалини зумовлюють потребу у системному аналізі потенціалу співпраці двох країн у контексті післявоєнної відбудови, безпеки та «зеленої» трансформації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Актуальність теми зумовлена одночасно викликами воєнного та післявоєнного періодів і потребою у стратегічному переформатуванні зовнішньоекономічних зв'язків України. Попри наявність значного масиву досліджень щодо політичних і гуманітарних аспектів українсько-японської взаємодії, недостатньо висвітленими залишаються питання інституційної інтеграції, технологічного партнерства та залучення японських інвестицій у відбудову економіки України. Недостатньо розкрито також роль Японії у формуванні багаторівневої системи міжнародної безпеки у Східній Азії та Європі, а також у просуванні стандартів «зеленої» економіки та цифрової трансформації. Наукова проблема полягає у відсутності цілісної концептуальної моделі, яка б поєднувала економічні, технологічні, екологічні та безпекові аспекти українсько-японського партнерства. Необхідним є також комплексний аналіз механізмів залучення інвестицій JICA, Японського банку міжнародного співробітництва (JBIC) та приватного японського капіталу у ключові галузі української економіки – енергетику, інфраструктуру, IT-сектор, машинобудування. Таким чином, невирішеною залишається проблема визначення оптимальних форматів стратегічної взаємодії України з Японією у рамках глобальних ініці-

атив післявоєнного розвитку та забезпечення сталого миру.

Постановка завдання. Метою статті є комплексне дослідження потенціалу взаємодії України та Японії у контексті відбудови, безпеки та сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Японія – одна з найбільш технологічно розвинутих і фінансово потужних країн світу – виступає важливим зовнішнім партнером України. Японія традиційно орієнтувалася на мирну зовнішню політику після Другої світової війни, проте останні роки свідчать про посилення її ролі у міжнародних питаннях безпеки та підтримці демократичних держав. Після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році Токіо значно розширило політику допомоги Києву. У червні 2024 року Україна та Японія підписали «угоду про підтримку та співробітництво», у якій, зокрема, йшлося про велику фінансову, гуманітарну та технічну допомогу: "Japan has committed and provided to Ukraine financial, humanitarian and other assistance worth a total value of over 12 billion US dollars." [3]. Ключовий політичний момент – підписання десятирічної угоди про безпеку між Україною та Японією (червень 2024), яка формалізувала довгострокову підтримку Японії у гуманітарних, фінансових, технічних та оборонних (але в основному не летальних) напрямках [4].

Партнерство Києва та Токіо впливає з узгодження інтересів безпеки обох країн. Україна виграє від послідовної підтримки Японії, тоді як Токіо розглядає допомогу Києву як інвестицію у підтримку стабільності в Індотихоокеанському регіоні. Інтересам Японії загрожують дедалі більш ревізійні амбіції Китаю в регіоні, а успішна російська агресія в Європі може бути інтерпретована Пекіном як заохочення до дій, які підірвуть безпеку Японії. Таким чином, Японія взяла на себе ініціативу щодо підтримки України, надаючи допомогу послідовно протягом понад трьох років, зокрема у формі фінансової та гуманітарної допомоги. На сьогоднішній день ця підтримка склала 15 мільярдів доларів, а додаткові 3,5 мільярда доларів вже оголошено, що ставить Японію серед провідних світових донорів Києву. Підтримка України є стратегічним кроком Японії, спрямованим на захист як світового, так і регіонального порядку шляхом послаблення Росії, яка розглядається як союзник регіональних супротивників Японії: Китаю та Північної Кореї. Японія дотримується конституційних обмежень щодо участі

у військових діях та експорту озброєнь, але з 2022 року поступово розширює формати допомоги, включно з постачанням небоєприпасного обладнання, засобів захисту та технічної підтримки. Це означає, що японська допомога залишається виваженою між принципами пацифізму та реаліями глобальної безпеки [5].

У 2024–2025 роках Японія також проявила готовність розширити участь у міжнародних механізмах підтримки України: розглядалася участь Токіо у місіях і ініціативах НАТО з підготовки та логістичної підтримки (але без бойової участі). Це відповідає її прагненню поєднати підтримку демократичних порядків та регіональної стабільності із збереженням внутрішнього курсу безпеки.

Варто зауважити, що до практичних сфер співпраці у безпековому секторі належать:

- гуманітарна допомога та логістика (вивезення поранених, лікарняне обладнання);
- протимінна діяльність та очищення територій (японські технології й обладнання для дослідження ґрунтів після розмінування) [6];
- навчальні та консультаційні програми з кібербезпеки й захисту критичної інфраструктури;
- технічна допомога у відновленні цивільної інфраструктури (мости, енергосистеми), що має безпосереднє значення для національної безпеки.

За словами заступника керівника Офісу Президента Ігора Жовкви: "Новопризначена прем'єр-міністр Японії взяла участь у Коаліції бажаючих. Вона виступила з потужною промовою та запевнила у продовженні підтримки України. Безсумнівно, ми розуміємо, що Японія не може надати нам летальну зброю... Але всі інші види допомоги Японія готова надати". 14 жовтня 2025 року Японія передала Україні понад 100 одиниць спеціалізованого обладнання для дослідження ґрунту після розмінування [6].

Потреби України у відбудові оцінюються в десятки мільярдів доларів; міжнародні механізми (включно з G7) прагнуть створити мультидонорські інструменти фінансування. Японія активна як донор і кредитор: у 2024–2025 роках Токіо виділило значні суми та погодило кілька ODA-позик через JICA, а також програму кредитування для стимулювання економічної стабілізації. Наприклад, у червні 2025 року JICA підписала угоду про надання японського ODA-кредиту уряду Укра-

їни для особливого проєкту фінансового прискорення (Project for Extraordinary Revenue Acceleration Loan for Ukraine) [7].

1 липня 2025 року під час Конференції з відновлення України (URC) у Римі Перший віцепрем'єр-міністр України та Міністр економіки Юлія Свириденко та Юко Ясунага, заступник Генерального директора та керуючий директор Директорату корпоративних послуг та операцій Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO), підписали угоду про запуск ініціативи «зеленого» промислового відновлення для України. Ініціативу підтримує Міністерство економіки, торгівлі та промисловості Японії (METI), яке надало фінансування у розмірі 188 мільйонів доларів США. Майже 30 японських компаній вже розпочали співпрацю з українськими партнерами для випробування та затвердження інноваційних технологій у рамках техніко-економічних обґрунтувань. Проєкт просувається Міністерством економіки, торгівлі та промисловості Японії. Він є частиною Програми зеленого промислового відновлення UNIDO для України на 2024-2028 роки та зосереджений на таких ключових секторах економіки, як відновлювана енергетика, декарбонізація промисловості та розвиток зеленого водню, циркулярна економіка та ефективне виробництво, цифрова трансформація та модернізація підприємств, а також розвиток агропромислового комплексу [8].

Ефективна відбудова вимагає прозорості й менеджменту проєктів: в Україні працює платформа DREAM, яка вже реєструє сотні інвестиційних проєктів (на кінець 2024 – 787 проєктів на понад 60 млрд USD) – такі механізми важливі для координації японських інвесторів та донорських коштів [9].

Однією з ключових областей потенційної синергії є «зелена» індустріальна відбудова. Японія має передовий досвід у чистих технологіях, енергоефективності та інноваціях для сталого виробництва. У співпраці з UNIDO та Міністерством економіки України стартували проєкти з «зеленої індустріальної відбудови», спрямовані на передачу технологій, модернізацію виробництв, розвиток відновлюваної енергетики та декарбонізацію промисловості. Наприклад, проєкт UNIDO за підтримки Японії спрямований на технологічний трансфер та тестування інноваційних рішень у кількох галузях [10].

ЮНІДО у співпраці з урядами Японії та України очолює трансформаційний проєкт, спрямований на розвиток зелених технологій,

формування критично важливих знань і навичок, а також створення нових можливостей працевлаштування для підтримки промислового відновлення України. Проєкт зосереджується на семи ключових напрямках, кожен з яких має цільові технології та застосування: агробізнес, ланцюг створення вартості харчових продуктів та водна інфраструктура, циркулярна економіка, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), енергетика, зелений водень та аміак, підвищення продуктивності малих і середніх підприємств, допоміжне обладнання та телемедицина [11].

Торговельно-економічні відносини між Україною та Японією після 2022 року значно постраждали через гуманітарну та фінансову допомогу, а також інвестиційні ініціативи. Японія, як великий інвестор у світі, має потенціал допомогти у перетворенні української економіки на більш технологічну та експортно-орієнтовану. У 2024-2025 роках Японія підтвердила фінансові пакети (наприклад, зобов'язання у розмірі понад \$6 млрд, згідно з окремими повідомленнями) для підтримки відновлення України [12]. За даними Міністерства фінансів Японії, станом на жовтень 2025 року сукупний обсяг підтримки перевищив 15,3 млрд дол. США, з яких понад 8 млрд – пільгові кредити в межах ODA-програм JICA.

Японські технології в машинобудуванні, електроніці, робототехніці, водневих рішеннях та інтелектуальних системах можуть бути адаптовані під українські потреби відбудови й модернізації промисловості. Спільні програми R&D, кластерна співпраця, обміни між університетами та інвестиції в стартапи – практичні інструменти реалізації такого потенціалу. UNIDO та Міністерство економіки вже запустили ініціативи, які залучають японські компанії для тестування інновацій в Україні [8].

Партнерство не обмежується фінансами й технологіями: воно охоплює навчальні програми, медичну допомогу, психологічну реабілітацію для постраждалих, роботу з ВПО та розвиток людського капіталу. Японська гуманітарна допомога включає підтримку в галузі охорони здоров'я, соціальної підтримки, зимової допомоги та інших сфер соціальної захищеності [13].

Висновки. Україна та Японія мають значний синергетичний потенціал у контексті післявоєнної відбудови, зміцнення безпеки та переходу до моделі сталого розвитку. Японія вже проявила себе як один із ключових стратегічних партнерів України – донор, кредитор і технологічний інноватор. Її участь

охоплює широкий спектр напрямів: від масштабних фінансових зобов'язань і пільгового кредитування до реалізації «зелених» інфраструктурних проєктів та програм технічної допомоги.

Разом із тим, повна реалізація потенціалу українсько-японського партнерства потребує системного стратегічного планування, створення дієвих механізмів розподілу ризиків для інвесторів, посилення координації з іншими міжнародними донорами та узгодження гуманітарних, безпекових і економічних компонентів відбудови.

З боку України необхідним є формування стабільного інституційного середовища, забезпечення прозорості регуляторних проце-

дур і створення привабливих умов для японських інвестицій у «зелений» сектор, інновації та модернізацію промисловості. Зі свого боку Японія може посилити ефективність допомоги шляхом поєднання фінансових, технологічних і гуманітарних ресурсів у межах довгострокових програм підтримки. Таке партнерство має всі передумови стати прикладом успішної взаємодії між країною, що відбудовується, та державою-лідером у сфері технологічного прогресу й сталого розвитку. Таким чином, українсько-японське партнерство може стати одним із ключових елементів участі України у глобальних ланцюгах створення вартості та реалізації кліматичних цілей Європейського Союзу до 2030 року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Хорішко Л. Публічна дипломатія Японії у контексті російсько-української війни. *Регіональні студії*. 2024. № 36. С. 119-123. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2024.36.19>
2. Павленко М., Секунова Ю. Міжнародні відносини України з Японією: політика на найвищому рівні. *Науковий погляд у майбутнє*. 2021. № 23-01. С.110-114. DOI: <https://doi.org/10.30888/2415-7538.2021-23-01-022>
3. Угода про підтримку України та співробітництво між Україною та Урядом Японії. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/ugoda-pro-pidtrimku-ukrayini-ta-spivrobitnictvo-mizh-ukrayin-91481> (дата звернення: 28.10.2025).
4. Україна та Японія підписали 10-річну угоду про безпеку. URL: <https://www.reuters.com/world/ukraine-japan-sign-10-year-term-security-agreement-2024-06-13/> (дата звернення: 28.10.2025).
5. Допомога з Далекого Сходу: підтримка України Японією. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2025-09-11/help-far-east-japans-support-ukraine> (дата звернення: 28.10.2025).
6. Японія зобов'язується надавати повну нелетальну підтримку Україні. URL: <https://mezha.net/eng/bukvy/japan-commits-to-full-non-lethal-support-for-ukraine> (дата звернення: 28.10.2025).
7. Підписання Угоди про кредитування Японії з Україною: сприяння відбудові та розвитку України. URL: https://www.jica.go.jp/english/information/press/2025/20250605_11.html (дата звернення: 28.10.2025).
8. Міністерство економіки та UNIDO досягли угоди про запуск ініціативи зеленого промислового відновлення за підтримки Японії. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/minekonomiky-ta-iunido-pidpysaly-uhodu-pro-zapusk-initsiatyvy-zelenoho-industrialnoho-vidnovlennia-za-pidtrymky-iaponii?> (дата звернення: 28.10.2025).
9. Економічні дослідження ОЕСР: Україна 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en/full-report/raising-investment-and-exports_8614bf29.html (дата звернення: 28.10.2025).
10. Проєкт зеленого промислового відновлення для України. URL: <https://www.unido.org/girp-ukr-jpn> (дата звернення: 28.10.2025).
11. Від трансферу технологій до створення робочих місць: як ЮНІДО та Японія підтримують зелене відновлення в Україні. URL: <https://www.unido.org/news/technology-transfer-job-creation-how-unido-and-japan-are-supporting-green-recovery-ukraine> (дата звернення: 28.10.2025).
12. Японія обіцяє понад 6 мільярдів доларів США на підтримку відновлення України. URL: [https://www.dentons.com/en/insights/articles/2024/july/31/japan-pledges-more-than-us\\$6-billion-to-support-ukraine-recovery](https://www.dentons.com/en/insights/articles/2024/july/31/japan-pledges-more-than-us$6-billion-to-support-ukraine-recovery) (дата звернення: 28.10.2025).
13. Accord on Support for Ukraine and Cooperation between the Government of Japan and Ukraine. URL: <https://www.mofa.go.jp/files/100684186.pdf?> (дата звернення: 28.10.2025).

REFERENCES:

1. Khoryshko L. (2024) Publichna dyplomatiia Yaponii u konteksti rosiisko-ukrainskoi viiny [Japan's public diplomacy in the context of the Russian-Ukrainian war]. *Rehionalni studii*, no. 36, pp. 119-123. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2024.36.19> .

2. Pavlenko M., Sekunova Yu. (2021) Mizhnarodni vidnosyny Ukrainy z Yaponiieiu: polityka na naivysshchomu rivni [International relations of Ukraine with Japan: politics at the highest level]. *Naukovyi pohliad u maibutnie*, no. 23-01, pp. 110-114. DOI: <https://doi.org/10.30888/2415-7538.2021-23-01-022>
3. Uhoda pro pidtrymku Ukrainy ta spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Uriadom Yaponii [Agreement on support for Ukraine and cooperation between the Government of Japan and Ukraine]. Available at: <https://www.president.gov.ua/en/news/ugoda-pro-pidtrimku-ukrayini-ta-spivrobitnictvo-mizh-ukrayin-91481> (accessed October 28, 2025).
4. Ukraina ta Yaponiia pidpysaly 10-richnu uhodu pro bezpeku [Ukraine and Japan signed a 10-year security agreement]. Available at: <https://www.reuters.com/world/ukraine-japan-sign-10-year-term-security-agreement-2024-06-13/> (accessed October 28, 2025).
5. Dopomoha z Dalekoho Skhodu: pidtrymka Ukrainy Yaponiieiu [Help from the Far East: Japan's support for Ukraine]. Available at: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2025-09-11/help-far-east-japans-support-ukraine> (accessed October 28, 2025).
6. Iaponiia zoboviazuietsia nadavaty povnu neletalnu pidtrymku Ukraini [Japan commits to full non-lethal support for Ukraine]. Available at: <https://mezha.net/eng/bukvy/japan-commits-to-full-non-lethal-support-for-ukraine> (accessed October 28, 2025).
7. Pidpysannia uhody pro kredytuvannia Yaponii z Ukrainoiu: spriannia vidbudovi ta rozvytku Ukrainy [Signing of the Japan-Ukraine loan agreement: promoting reconstruction and development of Ukraine]. Available at: https://www.jica.go.jp/english/information/press/2025/20250605_11.html (accessed October 28, 2025).
8. Ministerstvo ekonomiky ta UNIDO dosiahly uhody pro zapusknennia initsiatyvy zelenoho promyslovoho vidnovlennia za pidtrymky Yaponii [The Ministry of Economy and UNIDO signed an agreement to launch the Green Industrial Recovery Initiative with Japan's support]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/minekonomiky-ta-iunido-pidpysaly-uhodu-pro-zapusk-initsiatyvy-zelenoho-industrialnoho-vidnovlennia-za-pidtrymky-iaponii?> (accessed October 28, 2025).
9. Ekonomichni doslidzhennia OECD: Ukraina 2025 [OECD Economic Surveys: Ukraine 2025]. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en/full-report/raising-investment-and-exports_8614bf29.html (accessed October 28, 2025).
10. Proekt zelenoho promyslovoho vidnovlennia dlia Ukrainy [Green Industrial Recovery Project for Ukraine]. Available at: <https://www.unido.org/girp-ukr-jpn> (accessed October 28, 2025).
11. Vid transferu tekhnolohii do stvorennia robochych mists: iak UNIDO ta Yaponiia pidtrymuiut zelene vidnovlennia v Ukraini [From technology transfer to job creation: how UNIDO and Japan support green recovery in Ukraine]. Available at: <https://www.unido.org/news/technology-transfer-job-creation-how-unido-and-japan-are-supporting-green-recovery-ukraine> (accessed October 28, 2025).
12. Iaponiia obitsiaie ponad 6 miliardiv dolariv SSHa na pidtrymku vidnovlennia Ukrainy [Japan pledges over USD 6 billion to support Ukraine's recovery]. Available at: [https://www.dentons.com/en/insights/articles/2024/july/31/japan-pledges-more-than-us\\$6-billion-to-support-ukraine-recovery](https://www.dentons.com/en/insights/articles/2024/july/31/japan-pledges-more-than-us$6-billion-to-support-ukraine-recovery) (accessed October 28, 2025).
13. Accord on Support for Ukraine and Cooperation between the Government of Japan and Ukraine. Available at: <https://www.mofa.go.jp/files/100684186.pdf> (accessed October 28, 2025).